TJÄNSTEUTLÅTANDE

2020-08-11

FSN dnr 2020-0206

Klass: K1

Fastighets- och servicenämnden

Yttrande över regionrevisorernas årsrapport 2019 för fastighets- och servicenämnden

Ärendet avser yttrande över regionrevisorerna årsrapport 2019 för fastighets- och servicenämnden.

Ärendebeskrivning

Regionrevisorerna har överlämnat årsrapport 2019 för fastighets- och servicenämnden. Fastighets- och servicenämnden styrelse har beretts möjlighet att yttra sig över rapporten senast den 31 augusti 2020.

I den årliga revisionen prövas om verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande samt om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteutlåtande
Regionrevisorernas årsrapport 2019 för fastighets- och servicenämnden

Förslag till beslut

Fastighets- och servicenämnden föreslås fatta följande beslut.

1. Fastighets- och servicenämnden fattar beslut om att avge yttrande över regionrevisorernas årsrapport 2019 för fastighets- och servicenämnden i enlighet med förvaltningschefernas tjänsteutlåtande.

Förvaltningens förslag och motivering

Bakgrund
Fullmäktige beslutade den 20 november 2018 om en ny politisk organisation för Region Stockholm från och med den 1 januari 2019. I den nya organisationen ingår bland annat fastighets- och servicenämnden (FSN).

Regionrevisorernas årsrapport omfattar granskning och bedömning inom följande områden:
• Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat
• Intern styrning och kontroll
• Räkenskaper

Fastighetsförvaltningen
Nämnden ansvarar, genom Locum AB, för Region Stockholms fastighetsbestånd med undantag för kollektivtrafikens fastigheter. Nämnden ansvarar för fastighetsstrategiska frågor samt för den långsiktiga utvecklingen av fastighetsbeståndet. Nämnden ska dessutom ansvara för projektavtalet mellan Stockholms läns landsting och Swedish Hospital Partners AB avseende Nya Karolinska Solna (NKS) samt för dispositionsrätten och ersättning för denna gentemot Karolinska Universitetssjukhuset.

Fastighetsförvaltningen har ingen egen personal och nämnden har därför tecknat avtal med Locum AB för genomförande av fastighetsverksamheten ”Avtal avseende genomförande av Fastighetsverksamhet [FSN 2019-0010] mellan Locum AB och Fastighets- och servicenämnden”.

Serviceförvaltningen
Fastighets- och servicenämndens uppdrag gällande serviceverksamheten är att erbjuda koncerngemensamma servicetjänster till Region Stockholms nämnder och bolag och tillse att dessa bedrivs kostnadseffektivt och med största möjliga nytta för Region Stockholm som helhet. Etableringen av serviceförvaltningen sker successivt genom verksamhetsövergångar från Region Stockholms övriga bolag och förvaltningar.

Överväganden
Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat
Revisionen bedömer att fullmäktiges mål om ekonomi i balans har uppnåtts inom fastighetsverksamheten i och med att resultatet överstiger resultatkravet. Nämndens ekonomiska resultat avseende fastighetsverksamheten bedöms vara tillfredsställande.

Revisionen bedömer även att nämndens verksamhetsmässiga resultat avseende fastighetsverksamheten i huvudsak har uppnåtts. De anmodan som ställts till nämnden under året är antingen avslutade eller pågående enligt plan.

Revisionen bedömer att fullmäktiges mål om ekonomi i balans har uppnåtts inom serviceförvaltningen i och med att resultatet i princip är i nivå med resultatkravet. Nämndens ekonomiska resultat avseende serviceförvaltningen bedöms vara tillfredsställande.

Revisionen bedömer även att nämndens verksamhetsmässiga resultat avseende serviceförvaltningen i huvudsak har uppnåtts. De anmodan som

ställts till nämnden under året är antingen avslutade eller pågående enligt plan.

Intern styrning och kontroll

Fastighets- och servicenämnden konstaterar att revisorerna bedömer att ansvar och roller mellan Locum och FSN till vissa delar är otydliga. Risk finns bl.a. för att det ska uppstå intressekonflikt mellan uppdraget som ledamot i Locum AB:s styrelse och ledamot i fastighets- och servicenämnden. Fastighets- och servicenämnden ser emellertid inte att denna risk i praktiken kommer att uppstå.

Revisionen bedömer också att driftavtalet mellan nämnden och Locum AB behöver förtydligas på ett flertal punkter, bl a gällande lagkrav, intern kontroll, uppföljning och återrapportering. Det pågår för närvarande en revidering av avtalet där ovanstående kommer att förtydligas och nämnden anser därmed att rekommendationerna tas om hand.

Revisionen anser att fastighets- och servicenämnden bör se över fördelningen av kostnadsansvaret för NKS avtalsförvaltning. Nämnden anser att rekommendationen är lite märklig då Karolinska universitetssjukhuset endast debiteras för faktiska kostnader och då en minskad debitering skulle innebära en reducerad avtalsorganisation. Revisionen har i revisionsrapport 12/2019, Avtalsförvaltning NKS, bedömt avtalsorganisationen vara liten och sårbar redan idag. Enligt Dispositionsavtalet ska dock en översyn av avtalet göras 2020 och nämnden anser att diskussionen bör föras i samband med det. Den kostnadsökning för ekonomisk hantering som refereras till i rapporten är en effekt av regionfullmäktiges beslut om att inga fria nyttigheter ska förekomma. Tidigare finansierade regionstyrelsen dessa tjänster.

Revisionens samlade bedömning av styrningen och kontrollen avseende nämndens fastighetsverksamhet är att den inte är helt tillräcklig.

Vidare bedömer revisionen att fastighets- och servicenämnden genomfört ett tillräckligt arbete med riskanalys och intern kontrollplan under det första året nämnden bedrivit den verksamhet som successivt förts över till serviceförvaltningen. Nämnden kommer att driva ett fortsatt arbete att stärka och utveckla intern styrning och kontroll i enlighet med revisionens noteringar och rekommendationer.

Revisionen bedömer, utifrån genomförs granskning, att nämndens interna styrning och kontroll avseende serviceförvaltningen varit tillräcklig.

Räkenskaper

I huvudsak är rekommendationerna inom fastighetsförvaltningen riktade mot hanteringen av NKS. Påpekandet att avtal mellan Locum AB och FSN avseende debitering saknas har åtgärdats i december 2019 då en kompletterande skrivning infördes i avtalet. Fastighets- och servicenämnden anser därmed att rekommendationen är åtgärdad.

Rekommendationerna som avser förfallna leverantörsfakturor samt avsaknad av attestinstruktion för NKS är också åtgärdade.

Rekommendationen avseende rutin för implementering inventering av pågående projekt på NKS skall riktas till Karolinska Universitetssjukhuset eftersom FSN inte initierar några projekt.

Revisionens samlade bedömning är att räkenskaperna avseende nämndens fastighetsverksamhet bedöms vara rättvisande.

Inom serviceförvaltningen har ett mindre periodiseringsfel noterats. Eftersom avvikelsen är på ett mindre belopp påverkar detta inte revisionens bedömning av räkenskaperna.

Revisionens samlade bedömning är att räkenskaperna avseende serviceförvaltningen bedöms vara rättvisande.

Miljökonsekvenser
Beslutet medför ingen tillkommande miljökonsekvens.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser.

.....	.....
Marit Brusdal Penna	Per-Inge Buskas
Enligt uppdrag	Tf förvaltningschef

Beslutsexpediering:
Akt
Regionrevisorerna

Regionrevisorerna

2020-03-31

Diarienummer
RK 2019-0048

Fastighets- och servicenämnden

Årsrapport 2019
Fastighets- och servicenämnden

Revisorerna i revisorsgrupp III beslutade 2020-03-31 att överlämna rapporten till fastighets- och servicenämnden för yttrande senast 2020-08-31.

Paragrafen förklarades omedelbart justerad.

Anders Lönn
Ordförande

Christina Holmqvist
Sekreterare

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

REGIONREVISORERNA

Årsrapport 2019

Fastighets- och servicenämnden

Region Stockholm

Regionrevisorerna

2020-03-31

Diarienummer
RK 2019-0048

Fastighets- och servicenämnden

Årsrapport 2019
Fastighets- och servicenämnden

Revisorerna i revisorsgrupp III beslutade 2020-03-31 att överlämna rapporten till fastighets- och servicenämnden för yttrande senast 2020-08-31.

Paragrafen förklarades omedelbart justerad.

Anders Lönn
Ordförande

Christina Holmqvist
Sekreterare

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

Sammanfattning – Fastighets- och service-nämnden

I den årliga revisionen prövas om verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande samt om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig.

Bedömning för år 2019

	Tillfreds-ställande	Inte helt tillfredsställande	Otillfreds-ställande
Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat	**X**		
	Tillräcklig	Inte helt tillräcklig	Otillräcklig
Intern styrning och kontroll		**X**	
	Rättvisande	Inte rättvisande	
Räkenskaper	**X**		

Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

Fastighets- och servicenämndens ekonomiska resultat för serviceförvaltningen uppgår till -0,2 mnkr, vilket är i nivå med fastställt resultatkrav. Det ekonomiska resultatet för nämndens fastighetsverksamhet uppgår till 485 mnkr, vilket är 125 mnkr högre än fastställt resultatkrav. Revisionen konstaterar att fullmäktiges mål om en ekonomi i balans därmed uppnåtts.

Fullmäktiges mål och uppdrag har i huvudsak uppnåtts. Det verksamhetsmässiga resultatet bedöms vara tillfredsställande.

Det ekonomiska och verksamhetsmässiga resultatet bedöms, utifrån genomförd granskning, sammantaget som tillfredsställande.

Intern styrning och kontroll

Revisionen bedömer att nämndens interna styrning och kontroll inte är helt tillräcklig. Den kontroll som nämnden har över den verksamhet som Locum bedriver på nämndens uppdrag behöver stärkas. Detta för att säkerställa att nämnden lever upp till det långtgående ansvar som nämnden, enligt kommunallagen, har för att självständigt leda styra och kontrollera det arbete som utförs på uppdrag av annan part. Vidare bedömer revisionen att nämnden bör hantera frågan om anställningsförhållanden inom fastighetsverksamheten för att minska risken för ogiltiga delegationsbeslut.

Fastighets- och servicenämndens interna styrning och kontroll bedöms, utifrån genomförd granskning, vara tillräcklig för serviceförvaltningen men inte helt tillräcklig avseende fastighetsverksamheten.

Räkenskaper

Årsboksluten för serviceförvaltningen och fastighetsverksamheten är i allt väsentligt upprättat enligt god redovisningssed, enligt regionens anvisningar och bedöms ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning.

Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Innehåll

1 Årlig granskning 1

2 Nämndövergripande granskning 2
2.1 Styrande dokument 2
2.2 Uppföljning av rekommendationer 2

3 Serviceförvaltningen 3
3.1 Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat 3
3.1.1 Ekonomiskt resultat 3
3.1.2 Verksamhetsmässigt resultat 4
3.2 Intern styrning och kontroll 5
3.2.1 Ekonomi- och verksamhetsstyrning 5
3.2.2 Riskanalys och intern kontrollplan 2019 6
3.2.3 Avtalshantering 7
3.2.4 Granskning av personalkostnader 7
3.2.5 Granskningar utan väsentliga iakttagelser 7
3.3 Räkenskaper 8
3.3.1 Årsbokslutet inklusive verksamhetsberättelse (förvaltningsberättelse) 8

4 Fastighetsverksamheten 9
4.1 Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat 9
4.1.1 Ekonomiskt resultat 9
4.1.2 Verksamhetsmässigt resultat 10
4.2 Intern styrning och kontroll 11
4.2.1 Ekonomi- och verksamhetsstyrning 11
4.2.2 Fastighetsstrategiska frågor 12
4.2.3 Nämndens styrning och beställning av verksamhet 14
4.2.4 Avtalsförvaltning Nya Karolinska Solna (NKS) 17
4.2.5 Hållbart byggande 18
4.2.6 Intern kontroll av aktivering av anläggningstillgångar 19
4.2.7 Avrapporterade granskningar i delrapport 21
4.2.8 Samlad bedömning av intern styrning och kontroll 21
4.3 Räkenskaper 21
4.3.1 Identifierade avvikelser i bokslutet 21
4.3.2 Kostnadsföring av projektutgifter 22
4.3.3 Samlad bedömning av räkenskaper 22

5 Nämndens yttrande över delrapport 2019 22

Bilaga 1 Sammanställning och uppföljning av rekommendationer till nämnden avseende fastighetsverksamheten

Bilaga 2 Sammanställning och uppföljning av rekommendationer till ledningen för fastighetsverksamheten

Bilaga 3 Sammanställning och uppföljning av rekommendationer till ledningen för serviceförvaltningen

Bilaga 4 Bedömningsmål och bedömningskriterier

Bilaga 5 Yttrande över delrapport 2019

1 Årlig granskning

I den årliga revisionen prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande samt om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig. Den årliga revisionen omfattar granskning och bedömning inom följande områden:

- Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat
- Intern styrning och kontroll
- Räkenskaper

Fastighets- och servicenämnden (FSN) ansvarar enligt reglementet för att långsiktigt utveckla regionens fastighetsbestånd genom avtalen om fastighetsförvaltning mellan Locum AB och Stockholms läns landsting från 1993 och 2001. Nämnden ansvarar även, genom avtal med Locum AB, för regionens fastighetsstrategiska frågor och för dess fastighetsbestånd med undantag för trafikorganisationens fastigheter och anläggningar. Nämnden ska dessutom ansvara för projektavtalet mellan Stockholms läns landsting och Swedish Hospital Partners AB avseende Nya Karolinska Solna (NKS).

Nämnden ska även tillhandahålla IT- och servicetjänster mot ersättning i enlighet med beställningar från regionens nämnder och bolagsstyrelser. Nämnden fullgör också Region Stockholms uppgifter som huvudman inom regionens offentliga skolväsende enligt skollagen (2010:800).

Under nämnden lyder dels serviceförvaltningen, dels en förvaltningschef som inför nämnden är ansvarig för fastighetsverksamheten. Fullmäktige har genom förordnade utsett Locums VD som fastighetsverksamhetens förvaltningschef. I övrigt har fastighetsverksamheten ingen egen personal. Nämndens ansvar inom serviceområdet sköts av serviceförvaltningen där antalet anställda successivt utökats under året.

Revisionen har utförts enligt kommunallagen, regionens regler och anvisningar samt god revisionssed för kommunal verksamhet. Revisionen har utgått från revisionsplanen som fastställts av revisorsgrupperna och revisorskollegiet.

I granskningen har revisorerna biträtts av regionens revisionskontor. Granskningen har genomförts av granskningsansvarig Jakob Hallén m.fl. vid revisionskontoret och huvudansvarig revisor Jenny Göthberg m.fl. vid EY.

2 Nämndövergripande granskning

2.1 Styrande dokument

Revisionen noterade i delrapporten för fastighets- och servicenämnden[1] att nämnden inte beslutat om lokala riktlinjer och styrdokument i enlighet med fullmäktiges policyer[2] och riktlinjer. Nämnden har ännu inte beslutat om sådana lokala styrdokument och riktlinjer. Enligt uppgift ska en tidplan för utarbetandet av styrdokumenten tas fram.

Bedömning

Nämnden har ännu inte tagit fram interna styrdokument i enlighet med fullmäktiges beslut och regionstyrelsens anvisningar. Revisionen avser att framöver följa nämndens arbete med att implementera lokala riktlinjer och styrdokument.

2.2 Uppföljning av rekommendationer

Som en konsekvens av att fastighets- och servicenämnden är ny för 2019 har revisionen genomfört en översyn av rekommendationer som tidigare varit ställda till Locum respektive regionstyrelsen. Översynen har resulterat i att vissa rekommendationer har förts över till FSN.

I bilaga 1, 2 och 3 framgår hur rekommendationerna har hanterats.

[1] RK 2019-0048 Regionrevisorerna, Delrapport, Fastighets- och servicenämnden 2019.
[2] Informationssäkerhets-, säkerhets-, HBT-, jämställdhetspolicy och policy för internkontroll.

3 Serviceförvaltningen

3.1 Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

I detta avsnitt görs en bedömning av om nämnden, för den verksamhet som bedrivs inom serviceförvaltningen, uppnått fullmäktiges ekonomiska och verksamhetsmässiga mål och givna uppdrag samt följt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Bedömningsmålen och bedömningskriterierna framgår av bilaga 4.

3.1.1 Ekonomiskt resultat

	Budget 2019	Bokslut 2019
Resultaträkning (mnkr)		
Verksamhetens intäkter	1 258	1 244
Verksamhetens kostnader inkl. avskrivningar och finansnetto	-1 258	-1 244
Årets resultat	**0**	**-0,2**
Balansomslutning (mnkr)	–[3]	997
Årsarbetare (antal)	470	504

Årets resultat för serviceförvaltningen uppgår till -0,2 mnkr, vilket innebär att fullmäktiges fastställda resultatkrav i princip uppnåtts.

Jämförelse med budget 2019

Verksamhetens *intäkter* uppgår till 1 244 mnkr, vilket är 14 mnkr (1,1 procent) lägre än budgeterat. Intäkterna för försäljning av IT-tjänster understiger budgeten med ca 80 mnkr. Detta beror bl.a. på lägre intäkter än budgeterat för nätleveransen till Nya Karolinska Solna (NKS) p.g.a. ett under året reviderat avtal samt lägre produktion än budgeterat rörande bland annat IT-arbetsplatser. Övriga intäkter överstiger budget med 56 mnkr vilket beror på under året tillkommande verksamheter[4] som inte var budgeterade. Ersättningen för sålda primärtjänster är 6 mnkr högre än budget och avser utbildning inom Berga naturbruksgymnasium. Vidare överstiger uthyrning av lokaler budget med 2 mnkr och erhållna bidrag överstiger budget med 1 mnkr.

Verksamhetens *kostnader,* exkl. avskrivningar och finansiella poster, uppgår till 1 056 mnkr, vilket är 14 mnkr (ca 1,3 procent) högre än budgeterat. Av

[3] I FSN:s verksamhetsplan för serviceförvaltningen 2019 saknas balansräkning för serviceförvaltningen. När verksamhetsplanen beslutades ingick verksamheterna SF IT och Berga naturbruksgymnasium i serviceförvaltningen.
[4] FM, Upphandling, Digital kommunikation, HR och Redovisning.

budgetavvikelsen är 32 mnkr hänförbart till kostnader för lokaler och fastigheter beroende på driftkostnader för en tillkommande datahall på NKS. Övriga kostnader understiger budgeten med ca 14 mnkr, huvudsakligen beroende på att samlokaliseringsprojektet[5] förskjutits i tid. IT- och telekostnader understiger budget med 7 mnkr medan personalkostnader och kostnader för material och varor överstiger budget med 1 mnkr vardera.

Avvikelser i förhållande till budget har i huvudsak analyserats och kommenterats på ett tillfredställande sätt i nämndens verksamhetsberättelse för serviceförvaltningen.

Investeringar
Årets investeringar uppgår till 228 mnkr, att jämföra med fullmäktiges budget på 380 mnkr. Budgetavvikelsen beror på tidsförskjutningar för investeringar i IT-infrastruktur och för samlokaliseringsprojektet. Utfallet för investeringar vid Berga naturbruksgymnasium ligger något lägre än budgeterat.

Bedömning av ekonomiskt resultat
Revisionen bedömer att fullmäktiges mål om ekonomi i balans har uppnåtts i och med att resultatet i princip är i nivå med resultatkravet. Nämndens ekonomiska resultat avseende serviceförvaltningen bedöms vara tillfredsställande.

3.1.2 Verksamhetsmässigt resultat

Måluppfyllelsen avseende nämndens serviceförvaltning för fullmäktiges mål *långsiktigt hållbar ekonomi* (se avsnitt 3.1.1), *Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare* och *en hållbar Region Stockholm* har analyserats och kommenterats i nämndens verksamhetsberättelse för serviceförvaltningen.

Attraktiv arbetsgivare
Nämnden beskriver i sin verksamhetsberättelse avseende serviceförvaltningen att verksamhetsförändringarna under 2019 och fortsatta verksamhetsövergångar under kommande år är en utmaning gällande medarbetarnas nöjdhet med arbetsplatsen. Resultatet från förvaltningens första medarbetarundersökning är tre procentenheter under fullmäktiges mål när det gäller medarbetarindex och chefsindex är två procentenheter under målet. Nämnden når heller inte fullmäktiges mål om att samtliga medarbetare under året ska ha haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin chef. Nämnden redovisar inget utfall för serviceförvaltningens personalomsättning då nämnden menar att personalomsättningen inte varit relevant under de förutsättningar, med överföring av verksamhetsområden till nämnden från regionens övriga verksamheter, som funnits under året.

Nämnden skriver i sin verksamhetsberättelse att serviceförvaltningen verkar inom verksamhetsområden där det råder stor konkurrens om tillgänglig

[5] Det projekt som hanterar samlokaliseringen av region Stockholms centrala förvaltningar.

kompetens. Kompetensförsörjning är sedan länge en generell utmaning inom flera av serviceförvaltningens områden, exempelvis inköp och IT.

En hållbar region Stockholm
Nämnden uppger att den delvis uppnått målet *Stockholmsregionen ska inom fem år vara en av Europas fem ledande forskningsregioner inom forskning som syftar till bättre hälsa*. Revisionen noterar att nämnden anser att indikatorn *nämnden har infört metoder och verktyg för att arbeta med innovationer på ett systematiskt sätt* delvis har uppnåtts trots att anvisningarna säger att indikatorerna ska besvaras med att målet uppnåtts eller inte uppnåtts. Nämnden framför att arbetet på övergripande nivå kommer att ses över under 2020 i syfte att arbeta med innovationer på ett systematiskt sätt. Vidare beskriver nämnden att effektiviseringar som görs inom serviceförvaltningen ska komma övriga förvaltningar och bolag tillgodo genom sänkta priser och kostnader för Region Stockholm.

Uppdrag och anmodan
Nämnden återrapporterar i verksamhetsberättelsen även status för de uppdrag som fullmäktige ålagt serviceförvaltningen att utföra. Serviceförvaltningen har fått sju uppdrag varav fem har avslutats vid årsrapporteringen och två pågår enligt plan.

Nämnden har därtill angivit status och kommenterat arbetet med anmodan som riktats till nämnden. Nämnden rapporterar att arbetet med anmodandena pågår enligt plan.

Bedömning av verksamhetsmässigt resultat
Revisionen bedömer att det verksamhetsmässiga resultatet i huvudsak har uppnåtts. Nämndens verksamhetsmässiga resultat avseende serviceförvaltningen bedöms vara tillfredsställande. Det är dock viktigt att nämnden fortsätter att arbeta med att vara en attraktiv arbetsgivare i anslutning till genomförda och kommande verksamhetsövergångar.

3.2 Intern styrning och kontroll

I detta avsnitt görs en bedömning av hur nämnden, för den verksamhet som bedrivs inom serviceförvaltningen, tar ansvar för att det finns en intern styrning och kontroll som leder till måluppfyllelse och regelefterlevnad. Bedömningsmålen och bedömningskriterierna framgår av bilaga 4.

3.2.1 Ekonomi- och verksamhetsstyrning

Nämnden har i delrapporten för 2019 prognostiserat årets resultat till 0 mnkr. Utfallet blev i princip i nivå med prognosen i delårsrapporten.

Ledningen för SF IT beslutade i början av året, i dialog med tf. förvaltningschef för serviceförvaltningen, om en åtgärdsplan till följd av att konsultkostnaderna varit för höga. Från och med mars har åtgärder vidtagits för att på

sikt få en ekonomi i balans. Detta har även återrapporterats till nämnden i månadsrapporteringen. Åtgärdsprogrammet på 13 mnkr avser främst återhållsamhet avseende konsulter. Resultatet av åtgärderna blev cirka 12 mnkr kronor i reducerade kostnader vid en jämförelse mellan tertialbokslut och delårsbokslut.

Nämndens verksamhetsplan[6] för serviceverksamheten beslutades tre veckor efter nämndens bildande. Nämnden har därför i verksamhetsplanen i huvudsak inte brutit ner de av fullmäktiges mål[7] som berör verksamheten till egna uppföljningsbara strategier, mål och indikatorer. I nämndens verksamhetsberättelse avseende serviceförvaltningen har dock fullmäktiges mål brutits ned och måluppfyllelsen inom serviceverksamheten har redovisats, analyserats och kommenterats på ett tillfredställande sätt.

Revisionen noterar att omorganisationen inom regionen kommer att fortsätta under 2020 och att det är av vikt att serviceförvaltningen på ett tydligt sätt dokumenterar vilka enheter och från vilken tidpunkt de ingår inom serviceförvaltningen. Detta för att verksamhetens intäkter och kostnader ska kunna bokföras rätt, men också för att verksamheten ska kunna styras från rätt ansvarig nivå.

3.2.2 Riskanalys och intern kontrollplan 2019

Serviceförvaltningens ledning har utifrån en sammanställd riskanalys gjort en riskvärdering som ligger till grund för det förslag till intern kontrollplan för serviceförvaltningen som beslutades av nämnden 2019-09-25. Riskanalysen innehåller nio risker och intern kontrollplanen innehåller sju risker.

Nämnden följer i sin verksamhetsberättelse upp samtliga riskanalysens nio risker. Vid årsuppföljningen bedöms en risk, *risk för låg attraktivitet som arbetsgivare*, som hög och övriga risker som medium. Under *risk för låg attraktivitet som arbetsgivare* framgår att stora verksamhetsförändringar genomförs under året och att det finns risk för att förvaltningen inte lyckas behålla eller rekrytera medarbetare enligt behov samt att nyckelkompetenser lämnar förvaltningen. Ett arbete pågår inom förvaltningen med att utifrån handlingsplaner inom respektive verksamhetsområde utveckla och stärka medarbetare och chefer.

Revisionen noterar att kontrollansvarig saknas för tre kontrollmoment i den interna kontrollplanen. Beskrivningen av kontrollmomenten i intern kontrollplanen kan också utvecklas.

[6] Fr.o.m. 2019 ska nämnder och styrelser inte ha ett separat budgetdokument. Budgeten ska inkluderas i verksamhetsplanen och dokumentet ska heta verksamhetsplan.
[7] De koncerngemensamma mål som gäller för fastighets- och servicenämnden är *en hållbar Region Stockholm* och *Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare*.

I det pågående arbetet med att etablera och bygga upp serviceförvaltningen kommer intern styrning och kontroll enligt nämnden att integreras i förvaltningens ledningsprocess. Inför 2020 har riskbedömning och intern kontrollplan också integrerats i verksamhetsplanen.

Bedömning

Revisionen bedömer att nämnden genomfört ett tillräckligt arbete med riskanalys och intern kontrollplan under det första året nämnden bedrivit den verksamhet som successivt förts över till serviceförvaltningen. Ett fortsatt arbete behöver dock ske framöver. Revisionen kommer att följa nämndens arbete med att utveckla den interna kontrollen i takt med att verksamheten kommer på plats.

3.2.3 Avtalshantering

Revisionen har granskat ett urval av tjugo transaktioner och stämt av att attest, rörelsegillhet samt att fakturerat belopp överensstämmer med avtal. Avseende elva av de granskade fakturorna har revisionen inte erhållit kompletta avtal. För en av dessa har utkast till avtal erhållits men undertecknade avtal har inte funnits att tillgå. För två leverantörer finns avropshandlingar, men inte underliggande avtal. Revisionen har vidare noterat att en attestant som har attesträtt först från 2020 även har attesterat fakturor inkomna i slutet på 2019.

Bedömning

Revisionen bedömer att ledningen för serviceförvaltningens bör säkerställa dels att avtal finns med de leverantörer som inköp görs från, dels att fastställd attestordning följs.

Rekommendationer:

- Ledningen för serviceförvaltningen bör säkerställa att avtal finns med de leverantörer som inköp görs från.
- Ledningen för serviceförvaltningen bör säkerställa att attestordningen följs.

3.2.4 Granskning av personalkostnader

Det har inte varit möjligt att genomföra en dataanalys av 2019 års lönekostnader, bl.a. på grund av ändrade anställningsnummer i och med omorganisationen. Till följd av detta har revisionen istället stickprovsmässigt valt ut individer från en erhållen lista över anställd personal, inhämtat anställningsavtal och kontrollerat lönesumma mot lönespecifikation. Revisionen noterar inga avvikelser i stickprovet.

3.2.5 Granskningar utan väsentliga iakttagelser

Revisionen har även genomfört granskning av ledningsnära kostnader och representation samt intäktsprocessen för IT-tjänster utan väsentliga iakttagelser.

3.3 Räkenskaper

I detta avsnitt görs en bedömning av om nämndens redovisning för serviceförvaltningen är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning. Bedömningsmålen och bedömningskriterierna framgår av bilaga 4.

3.3.1 Årsbokslutet inklusive verksamhetsberättelse (förvaltningsberättelse)

Vid granskning av räkenskaperna har ett periodiseringsfel på 1,6 mnkr identifierats. Kostnaden har bokförts 2019, men avser 2020. Eftersom avvikelsen är på ett mindre belopp påverkar detta inte revisionens bedömning av räkenskaperna.

Årsbokslutet är i allt väsentligt upprättat enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning, god redovisningssed, regionens anvisningar och bedöms ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning. Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

4 Fastighetsverksamheten

4.1 Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

I detta avsnitt görs en bedömning av om nämnden i sin fastighetsverksamhet uppnått fullmäktiges ekonomiska och verksamhetsmässiga mål och givna uppdrag samt följt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Bedömningsmålen och bedömningskriterierna framgår av bilaga 4.

4.1.1 Ekonomiskt resultat

	Budget 2019	Bokslut 2019
Resultaträkning (mnkr)		
Verksamhetens intäkter	4 985	5 102
Verksamhetens kostnader inkl. avskrivningar och finansnetto	-4 625	-4 615
Årets resultat	**360**	**485**
Balansomslutning (mnkr)	-	49 420
Årsarbetare (antal)	0	0

Årets resultat uppgår till 485 mnkr, vilket är 125 mnkr högre än fastställt resultatkrav.

Jämförelse med budget 2019

Verksamhetens *intäkter* uppgår till 5 102 mnkr, vilket är 117 mnkr (2,3 procent) högre än budgeterat. Intäkterna för försäljning av fastighetsservice överstiger budget med 107 mnkr. Uthyrning av lokaler och försäljning av övriga tjänster överstiger budget med 87 mnkr samtidigt som erhållna bidrag och övriga intäkter understiger budget med 77 mnkr.

Verksamhetens *kostnader*, inklusive avskrivningar och finansiella poster, uppgår till 4 615 mnkr, vilket är 10 mnkr lägre än budgeterat. Bland de större budgetavvikelserna återfinns 50 mnkr som är hänförbara till högre drift-, skötsel- och förvaltningskostnader och 50 mnkr för lägre mediakostnader[8]. Samtidigt har avskrivningar och övriga finansiella kostnader minskat med 32 mnkr jämfört med budget. Dessutom finns en avvikelse på 23 mnkr för högre ”övriga kostnader”, såsom FM-tjänster och inhyrning av externa lokaler och fastighetsdriften avseende NKS, jämfört med budget.

[8] I mediakostnaden ingår el, värme, vatten och avlopp

Avvikelser i förhållande till budget har i huvudsak analyserats och kommenterats på ett tillfredställande sätt i nämndens verksamhetsberättelse.

Investeringar
Årets investeringar uppgår till 3 458 mnkr, att jämföra med fullmäktiges budget på 3 886 mnkr. Budgetavvikelsen utgör summan av enskilda avvikelser i många av de pågående investeringsprojekten under året. Bland de största avvikelserna märks högre utgifter för vård- och behandlingsbyggnaden vid S:t Görans sjukhus, lägre utgifter avseende dels CHOPIN vid Huddinge sjukhus, dels avseende posten ospecificerade investeringsobjekt.

Bedömning av ekonomiskt resultat
Revisionen bedömer att fullmäktiges mål om ekonomi i balans har uppnåtts i och med att resultatet överstiger resultatkravet. Nämndens ekonomiska resultat avseende fastighetsverksamheten bedöms vara tillfredsställande.

4.1.2 Verksamhetsmässigt resultat

Fullmäktiges mål
Av fullmäktiges budget 2019 framkommer att nämnden berörs av fyra av fullmäktiges övergripande mål, nämligen *En hållbar Region Stockholm, Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare, Hälso- och sjukvården i Stockholm ska präglas av korta vårdköer, hög tillgänglighet, god kvalitet och invånarens möjlighet att själv välja vårdgivare* samt *Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet*. Dessa har kommenterats i nämndens verksamhetsberättelse.

Nämnden uppfyller mål- och indikatornivåer för de delmål och indikatorer som är kopplade till de övergripande målen. När det gäller målet att *Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare* påpekar nämnden dock att det inte finns någon anställd personal inom fastighetsverksamheten.

Uppdrag och anmodan från fullmäktige
I samband med att nämnden bildades överfördes en mängd tidigare *uppdrag* inom fastighetsområdet som tidigare legat på dåvarande landstingsstyrelsen. Flera av dessa avser fastighetsförsäljningar, eller förberedelser för sådana. Flera av dessa försäljningsärenden pågår enligt plan. Några har inte påbörjats, alternativt har påbörjats men där vidare aktivitet har avbrutits/pausats, till exempel i avvaktan på plan-/markprocesser i berörda kommuner. När det kommer till de *anmodan* som ställts till nämnden under året är även dessa antingen avslutade eller pågående enligt plan.

Bedömning av verksamhetsmässigt resultat
Revisionen bedömer att nämndens verksamhetsmässiga resultat avseende fastighetsverksamheten i huvudsak har uppnåtts.

4.2 Intern styrning och kontroll

I detta avsnitt görs en bedömning av hur nämnden, för sin fastighetsverksamhet, tar ansvar för att det finns en intern styrning och kontroll som leder till måluppfyllelse och regelefterlevnad. Bedömningsmålen och bedömningskriterierna framgår av bilaga 4.

4.2.1 Ekonomi- och verksamhetsstyrning

Ekonomistyrning
Nämnden har i delrapporten för 2019 prognostiserat årets resultat till 360 mnkr. Utfallet på 485 mnkr blev något högre.

I prognosen beaktades en befarad kostnadsföring för investeringsprojektet vid Nacka sjukhus på 42 mnkr för projekteringsutgifter hänförliga till etapp 2. Detta eftersom fullmäktige efter förslag från nämnden beslutade att skjuta projektet framåt i tiden. Nedlagda utgifter bedömdes inte komma projektet till godo och ett nytt projekteringsarbete skulle istället krävas då projektet återupptas. Exempelvis har användningen av vissa ytor ändrats från när projekteringen inleddes 2015. I november fattade fullmäktige det formella beslutet om förskjutning av Nacka sjukhus, etapp 2 till år 2023 men med huvudsaklig investeringsaktivitet under år 2024-2025. Den totala investeringsutgiften för projektet är budgeterat till 400 mnkr. Den 9 januari 2020 erhöll revisionen ett beslutsunderlag för kostnadsföring, som undertecknats på tjänstemannanivå.

Kostnadsföringen har dock inte redovisats i räkenskaperna för 2019 (se avsnitt 4.3.2). Som grund för att inte kostnadsföra de berörda 42 mnkr anges nu att projektet inte har ändrats och att nedlagda utgifter kommer att komma projektet till del när det återupptas. Om det finns delar i projekteringsarbetet som har, alternativt inte har ett framtida värde då projektet återupptas har revisionen inte kunnat bekräfta.

Verksamhetsberättelse
Nämndens verksamhetsberättelse gällande fastighetsverksamheten beskriver till stora delar hur regionens fastighetsförvaltande bolag, Locum, arbetar med olika typer av frågor inom fastighetsområdet. Även om nämnden, genom avtal, har uppdragit åt Locum att genomföra den fastighetsverksamhet som nämnden ansvarar för, så bedömer revisionen att nämnden behöver anpassa skrivningarna i sin verksamhetsberättelse utifrån nämndens faktiska ansvar inom fastighetsområdet.

Bedömning
Revisionen bedömer att nämndens information kring, och hantering av, den uteblivna kostnadsföringen av etapp 2 av investeringsprojektet vid Nacka sjukhus har varit motstridig. Nämndens resultat för året har blivit 42 mnkr högre än om kostnaderna, som ursprungligen var tänkt, hade kostnadsförts 2019. Revisionen kommer att fortsatt följa nedlagda utgifter när projektet återupptas 2023.

Nämnden bör tydliggöra och precisera redogörelsen i verksamhetsberättelsen gällande fastighetsverksamheten utifrån det ansvar som nämnden har inom området.

4.2.2 Fastighetsstrategiska frågor

I ett särskilt projekt[9] under 2019 har revisionen granskat om de nämnder och styrelser som är ansvariga för vårdens fastigheter säkerställer en strategisk planering, styrning och samordning utifrån verksamheternas behov.

I reglemente för fastighets- och servicenämnden fastslås att nämnden ska köpa genomförandet av fastighetsverksamheten från det regionägda bolaget Locum. Nämnden är därmed beroende av Locum för att kunna uppfylla sitt uppdrag mot fullmäktige enligt reglementet och de skyldigheter som följer av kommunallagen.

Revisionen har i projektrapporten framhållit att det finns en stor risk för att motstridiga intressen kan uppstå till följd av att det är personunion mellan ledamöterna i nämnden och Locums styrelse eftersom ledamöter i nämnd respektive bolag ska tillgodose olika perspektiv dvs. förtroendemanna- och sysslomannaperspektivet. Revisionen bedömer därför att ledamöterna i nämnden respektive bolagsstyrelsen behöver säkerställa att det finns en tydlig roll- och ansvarsfördelning som utgår från rättsliga förutsättningar utifrån lagstiftningens olika krav på ledamöter i nämnd respektive i bolagsstyrelse.

Ett förvaltningsavtal från 1993 mellan Stockholms läns landsting (Region Stockholm) och Locum ger Locum uppdrag såväl i förvaltnings- som i fastighetsägarrollen av vårdens fastigheter. Revisionen anser att fastighets- och servicenämndens ansvar enligt reglementet delvis överlappar bolagets ansvar enligt förvaltningsavtalet. För att minska risken för att det uppstår otydligheter i roll- och ansvarsfördelning mellan nämnden och Locum har revisionen rekommenderat att förvaltningsavtalet behöver ses över så att innehållet i reglementet och i förvaltningsavtalet blir konsistenta och inte överlappande.

Revisionen har bedömt att även om regionfullmäktige i reglementet har beslutat att den förvaltningschef som ska styra förvaltningsverksamheten ska utgöras av Locums vd, vilket regiondirektören också har bekräftat i beslut, krävs ett ömsesidigt anställningsavtal för att en anställning ska vara juridiskt

[9] Regionrevisorerna, Projektrapport, 8/2019 Strategisk planering och samordning av vårdfastigheter, RK 2019 - 0064

giltig. Anställningar kan inte regleras i reglementen för nämnder då kommunallagen inte reglerar anställningsförhållanden. Anställningar regleras i stället i arbetsrätten. Något anställningsavtal har dock inte upprättats.

Sammantaget har revisionen bedömt att den strategiska planeringen, styrningen och samordningen inom fastighetsområdet inte säkerställer att verksamheternas behov tillgodoses. Revisionen anser att det med den nuvarande organisationen finns en risk att ingen tar ansvaret fullt ut för den strategiska fastighetsplaneringen för regionens vårdfastigheter.

Fastighets- och servicenämnden har i yttrande[10] över rapporten angett att nämnden instämmer i merparten av revisionens bedömningar. Nämnden instämmer dock inte i revisionens iakttagelse att förvaltningschefens anställning vid Locum inte är att betrakta som en anställning. Revisonen har framfört att det inte kan vara en anställning vid Region Stockholm eftersom Locum är en annan juridisk person än regionen. Här menar nämnden att ett anställningsförhållande anses föreligga i regionen även om ett formellt bevis om anställning saknas. Av förvaltningschefen fattade delegationsbeslut anses därför av nämnden vara giltiga (se nedan).

Beslut på delegation

Delegation av beslutsrätt kan enligt kommunallagen bara ske till en person som har en anställning inom den kommunala organisationen (regionen). En anställning som vd vid Locum är, som framgått ovan, en anställning hos en annan juridisk person som är skild från regionen. Alla beslut som fattas av en person/funktion som saknar formell ställning som anställd eller förtroendevald, är ogiltiga eftersom en sådan delegation är en så kallad nullitet[11]. Formella fel i beslutfattandet kan få till följd att besluten formellt inte kan verkställas, inte kan vinna laga kraft eller inte kan anses som ett kommunalrättsligt beslut, vilket medför att beslutet därmed inte kan överklagas. Vid en rättslig prövning kan sådana beslut komma att upphävas för att de inte tillkommit i laga ordning.

Under året har förvaltningschefen fattat beslut på delegation inom en mängd olika områden. Av anmälan till nämnden av fattade delegationsbeslut inom fastighetsverksamheten framgår att beslut till exempel har fattats gällande fastighetsregleringar och servitut. Till största delen har delegationsbesluten dock rört beslut om investeringar i regionens fastigheter. Under perioden 2019-02-05 – 2019-12-19 tog förvaltningschefen 110 stycken beslut på delegation gällande investeringar samt tilläggsbeslut till tidigare beslutade investeringar som sammantaget uppgick till närmare 442 mnkr.

[10] LOC 2020 - 0031
[11] I juridisk mening kallas en rättshandling en nullitet, när den är utan verkan på grund av att någon nödvändig förutsättning saknats när den tillkom. I sådana fall får rättshandlingen inte den rättsverkan den annars skulle fått.

Bedömning
Revisionen bedömer att delegationsbesluten under året, till exempel gällande investeringar om sammantaget 442 mnkr, riskerar att betraktas som ogiltiga. Revisionen menar att nämnden, för att undvika att denna risk kvarstår, snarast bör verka för att det upprättas ett anställningsbevis för förvaltningschefen så att denne formellt är anställd av regionen och därmed ingår i regionens organisation.

Rekommendation

- Nämnden bör snarast verka för att anställningsförhållandet för förvaltningschefen för fastighetsverksamheten formaliseras så att denne är anställd av regionen.

4.2.3 Nämndens styrning och beställning av verksamhet

Av reglemente för fastighets- och servicenämnden framgår dels att nämnden ansvarar för regionens fastighetsbestånd med undantag för kollektivtrafikens fastigheter, dels att nämnden ska köpa genomförande av fastighetsverksamheten från Locum. Detta kan få konsekvenser vad gäller nämndens ansvar enligt kommunallagen och möjlighet att styra utförandet av verksamheten.

Revisionen har i tidigare granskning bedömt att regionstyrelsens beredning av fastighets- och servicenämndens reglemente har inneburit en kommunalrättsligt svårhanterad begränsning av nämndens självständighet.[12] Detta eftersom nämndens självständighet är en viktig utgångspunkt utifrån ett ansvarsperspektiv och nämndernas revisionsansvar[13] mot fullmäktige. Inom ramen för beredningen inför beslut om ny politisk organisation finns det inte någon dokumenterad utredning/analys om vad den nya organisationen innebär för nämndens möjlighet att styra Locum som utförare av nämndens fastighetsverksamhet.

Då nämnden inte har någon egen personal inom fastighetsverksamheten är nämnden beroende av Locum för att kunna uppfylla sitt uppdrag från fullmäktige. Nämnden har enligt kommunallagen samma ansvar för verksamheten även när skötseln av en verksamhet överlämnats till en annan utförare. Fastighets- och servicenämndens grunduppgifter, i egenskap av myndighet, är styrande också i förhållandet mellan nämnden och Locum. Förhållandet mellan Locum och nämnden har reglerats i ett avtal[14] från januari 2019, fortsättningsvis kallat driftavtalet. Revisionen har därför granskat hur nämnden har reglerat förhållandet med Locum för att säkerställa nämndens ansvar för kontroll och uppföljning av den fastighetsverksamhet som bolaget bedriver för nämndens räkning.

---

[12] Projektrapport 8/2019, Strategisk planering och samordning av vårdfastigheter, RK 2019 – 0064 samt delrapport Locum och Regionstyrelsen
[13] Revisionsansvar innebär att fullmäktige i slutet av varje år prövar nämnden utifrån sitt lagstadgade uppdrag och generella ansvar.
[14] Avtal avseende genomförande av fastighetsverksamhet, LOC 2019 – 0058, FSN 2019 - 0010

Granskningen visar att det inte heller i beredningen av driftavtalet gjorts någon analys av vad nämnden har för möjligheter att styra Locum som utförare. Driftavtalet saknar preciserade villkor kring hur Locum ska utföra sitt uppdrag för nämndens räkning. Vidare saknas koppling i driftavtalet till efterlevnaden av de rättsliga krav som ställs på fastighets- och servicenämnden utifrån grundläggande regler i framför allt kommunallagen och annan relevant speciallagstiftning som offentlighets- och sekretesslagstiftning, dataskyddslagstiftning och säkerhetslagstiftning.

Fastighets- och servicenämnden måste utifrån kommunalrättsliga förutsättningar fastställa mål, inriktning, omfattning och kvalitet för den verksamhet som nämnden ansvarar för. För nämnden är det rättsligt inte tillräckligt att endast reglera vilka uppdrag Locum ska utföra utan nämnden behöver även ställa krav på bolagets utförande i delar som rör omfattning, kvalitet, inriktning m.m. Det kan antingen ske direkt genom villkor i avtalet eller indirekt genom hänvisning till för nämnden gällande styrdokument och beslut. Avtalet saknar också närmare villkor kring system och rutiner för återrapportering.

Det saknas också i driftavtalet villkor som rör de grundläggande offentligrättsliga krav som förvaltningslagen ställer upp utifrån kraven på god offentlig förvaltning. Det gäller till exempel hur Locum i sitt uppdrag för nämnden bereder ärenden inför beslut i nämnden, tar fram underlag som ingår i nämndens beredning eller t.ex. hanterar köp eller försäljningar[15] eller upphandlingsärenden[16].

Till de frågor som rör fastighetsägaransvaret tillkommer också speciella offentligrättsliga regler på kris- och säkerhetsområdet som inte är reglerat i driftavtalet. Det gäller till exempel de krav och åtgärder som är en följd av lag om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, säkerhetsskyddslag och lag om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala informationstjänster. Genom att hälso- och sjukvård är utpekad som samhällsviktig funktion kan dessa lagar bli applicerbara på nämndens verksamhet utifrån ett fastighetsägaransvar.

Fastighets- och servicenämndens ansvar ska dock ställas i relation till regionstyrelsens ansvar att leda och samordna kris- och säkerhetsarbetet och regionstyrelsens ansvar att genomföra risk- och sårbarhetsanalyser samt för att vidta förberedande åtgärder. Det går inte utifrån den dokumentation som revisionen har granskat att se hur genomförda risk- och sårbarhetsanalyser och regionstyrelsens åtgärdsplan för säkerhetsarbetet påverkar fastighets- och servicenämnden. Det är dock tydligt att det i fastighetsägaransvaret ligger att hantera de krav som ställs på fastigheterna där det inom dessa bedrivs eller

[15] Enlighet med 1.3 i driftavtalet
[16] Enlighet med 1.7 i driftavtalet

kan komma att bedrivas verksamhet som är av betydelse för Region Stockholms förmåga i händelse av kris, extraordinär händelse eller krig.

Granskningen har även identifierat risker i fastighets- och servicenämndens informationsförvaltning. Det finns risk för att allmänna handlingar förvaltas av Locum, istället för av nämnden, när det gäller information som upprättas eller inkommer till Locum, där Locum bereder eller handlägger ärenden på nämndens uppdrag. Inom ramen för informationsförvaltningen faller även frågan om dataskydd. En nämnd är som huvudregel personuppgiftsansvarig för behandling av personuppgifter som sker inom nämndens verksamhet. Vid behandling av personuppgifter måste myndigheter följa flera regelverk; dataskyddsförordningen (GDPR), särskild registerförfattning och den kompletterande dataskyddslagen, det vill säga lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning. Det finns ingen dokumenterad analys med avseende på om Locum för vissa uppgifter kan anses utgöra ett personuppgiftsbiträde eller om Locum ska anses som självständigt personuppgiftsansvarig för behandling av personuppgifter som kan förekomma inom ramen för de uppgifter som lämnas från nämnden till Locum genom driftavtalet.

Bedömning

Revisionen bedömer att det finns flera lagkrav som inte är reglerade i driftavtalet mellan fastighets- och servicenämnden och Locum och att det behövs preciserade skrivningar som belyser flera av de juridiska förutsättningarna som gäller för nämndens verksamhet. För att fastighets- och servicenämnden ska kunna tillförsäkras ett utförande av verksamheten som är i linje med de grundläggande lagkrav som ställs på en nämnd behöver dessa avspeglas i avtalsvillkoren mellan parterna.

Vidare bedömer revisionen att fastighets- och servicenämnden inte tydligt reglerat villkoren för Locums uppdrag och utförande på ett sådant sätt att de skyldigheter som följer av gällande lagstiftning och fullmäktiges uppdrag kan styras eller kontrolleras. Revisionen bedömer att det finns en risk för att nämndens interna kontroll över den verksamhet som Locum bedriver på nämndens uppdrag inte är tillräcklig utifrån det långtgående ansvaret som nämnden har för att självständigt leda, styra och kontrollera det arbete som utförs på uppdrag av annan part. Fastighets- och servicenämnden behöver därför tydligt reglera villkoren för nämndens styrning och kontroll av Locums uppdrag i driftavtalet för att bl.a. säkerställa att gällande lagstiftning följs.

Eftersom driftavtalet inte heller reglerar hur Locum ska återrapportera till fastighets- och servicenämnden bedömer revisionen att nämnden inte kan kontrollera Locums utförande av den fastighetsverksamhet som nämnden enligt reglementet är ansvarig för. Revisionen bedömer att en konsekvens av detta är att det blir svårt för nämnden att leda och styra Locums utförande av fastighetsverksamheten. Nämnden måste i sin relation till Locum genom villkor i avtalet eller genom andra styrmedel kunna styra inte bara vilka uppdrag

som lämnas till bolaget, utan också styra frågor som kopplas till själva utförandet. Det vill säga mål, inriktning, omfattning och kvalitet, vilket är grundläggande krav utifrån reglerna i 6 kap. kommunallagen. Nämnden bör därför reglera vad som ska vara styrande i Locums utförande i det nu gällande driftavtalet och hur det ska återrapporteras till nämnden.

Vidare bedömer revisionen att det i driftavtalet behöver regleras om Locum för vissa uppgifter kan anses utgöra ett personuppgiftsbiträde eller om Locum ska anses som självständigt personuppgiftsansvarig.

Rekommendation:

- Fastighets- och servicenämnden bör säkerställa att de lagkrav som ställs på nämnden, i enlighet med fullmäktiges policy för integrerad ledning och styrning, dels avspeglas i avtalsvillkoren med Locum som utförare av fastighetsverksamheten, dels hur kraven ska följas upp och återrapporteras.

4.2.4 Avtalsförvaltning Nya Karolinska Solna (NKS)

I ett särskilt projekt[17] har revisionen granskat förutsättningarna för en tillräcklig uppföljning och kontroll av projektavtalet för NKS för att säkerställa att Region Stockholm får de tjänster som regionen betalar för.

Stockholms läns landsting (numera Region Stockholm) och Swedish Hospital Partners (SHP) träffade 2010 avtal om att SHP ska bygga och delfinansiera Nya Karolinska Solna (NKS). Enligt avtalet ska SHP även ta hand om drift och underhåll av sjukhuset fram till år 2040. Sjukhuset är i full drift och projektet har övergått i förvaltningsfas. Ansvaret för att förvalta projektavtalet ligger sedan 2019 på fastighets- och servicenämnden. Nämnden har dock ingen egen förvaltning utan köper genomförandet av uppdraget från regionens fastighetsbolag Locum.

Revisonen bedömer att det finns områden som behöver utvecklas för att säkerställa tillräckliga förutsättningar för uppföljning och kontroll av projektavtalet. Framför allt finns i den nuvarande organisationen en otydlighet när det gäller ansvaret för avtalsförvaltningen, vilket innebär risk för att ingen tar ansvaret fullt ut. I det avtal fastighets- och servicenämnden har med Locum finns ingen närmare precisering av innehållet i uppdraget, exempelvis hur återrapportering av avtalsuppföljningen ska ske till nämnden. Fastighets- och servicenämnden behöver därför säkerställa att Locum genomför avtalsförvaltningen på ett sådant sätt som gör att nämnden kan ta ansvar för styrning, kontroll och uppföljning av avtalet. Revisionen anser också att ledningen för fastighetsverksamheten inom fastighets- och servicenämnden bör säkerställa att Locum, utifrån en riskbedömning, tar fram en plan över de funktionskrav och tjänsteområden där egen kontroll eller uppföljning bör göras för att säkerställa att projektbolaget lever upp till kraven i avtalet.

[17] Regionrevisorerna, Projektrapport 12/2019, Avtalsförvaltning NKS – Förutsättningar för uppföljning och kontroll av projektavtalet

Ansvarsfördelningen för NKS har reglerats i en överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och Karolinska Universitetssjukhuset. Enligt överenskommelsen har Karolinska såväl en rättighet som skyldighet att disponera den nya sjukhusanläggningen i enlighet med de villkor som anges i projektavtalet. Karolinska är bl.a. ansvarig för att anmäla fel och avvikelser som rör sjukhusanläggningen och tjänsterna samt att initiera ändring av tjänster. Revisionen menar att det är viktigt att Karolinska säkerställer att fel och brister i fastigheten och i serviceleverenser regelbundet anmäls eftersom det påverkar både den service som tillhandahålls och de kostnader som Karolinska får betala för fastigheten och tjänsterna.

Kostnaderna för avtalsförvaltningen ska enligt överenskommelsen bäras av Karolinska. Det innebär att det är fastighets- och servicenämnden som beslutar om vilka resurser som behövs för att uppnå tillräcklig uppföljning och kontroll av projektavtalet medan Karolinska får bära hela kostnaden. Revisionens anser att fastighets- och servicenämnden, som ansvarig för överenskommelsen, bör se över fördelningen av kostnadsansvaret för avtalsförvaltningen.

Rapporten har överlämnats till fastighets- och servicenämnden för yttrande senast 2020-05-28.

4.2.5 Hållbart byggande

I ett särskilt projekt[18] under 2019 har revisionen granskat om fastighets- och servicenämnden säkerställer att bygg- och anläggningsprojekt inom trafik- och fastighetsorganisationen ger begränsad miljö- och klimatpåverkan i enlighet med fullmäktiges miljöprogram 2017–2021[19]. Granskningen ansvarsprövade även regionstyrelsen, Locum och trafiknämnden.

Revisionen bedömde att regionen hade påbörjat ett arbete för att möjliggöra att miljö- och klimatpåverkan kan begränsas, men att det fortfarande återstår mycket arbete för att uppfylla fullmäktiges miljöprogram. Eftersom fullmäktiges miljöprogram och tillämpningsanvisningarna beslutades innan fastighets- och servicenämnden inrättades ger dessa dokument ingen vägledning om hur ansvarsfördelning inom fastighetsorganisationen ska utformas. Revisionen bedömer därför att avtal eller annan dokumentation bör tas fram som reglerar hur FSN som beställare av fastighetsverksamheten ska säkerställa och följa upp att Locum som utförare i byggprojekt utgår ifrån fullmäktiges krav på miljö- och klimatarbete.

Fastighets- och servicenämnden har i yttrande[20] över rapporten angett att de delar revisionens bedömning om att nämndens styrning och uppföljning av Locums miljö- och klimatarbete bör förtydligas. Nämnden lyfter fram att av-

[18] Regionrevisorerna, Projektrapport, 7/2019 Hållbart byggande, RK 2019 - 0001
[19] LS 2015-0092
[20] FSN 2019-0266

talet om genomförande av fastighetsverksamheten mellan nämnden ska förtydligas med avseende på kravställning, rapportering och uppföljning. I övrigt bedömer nämnden att Locums arbete för att minska miljö- och klimatpåverkan i byggprocessen bedrivs i enlighet med fullmäktiges krav.

4.2.6 Intern kontroll av aktivering av anläggningstillgångar

Revisionen har granskat om fastighets- och servicenämnden, genom Locum, säkerställer en korrekt hantering av aktiveringar av anläggningstillgångar avseende tillkommande investeringar i Nya Karolinska Solna (NKS). Revisionen har även följt upp tidigare genomförd granskning av projekt- och investeringsprocessen vid Landstingsfastigheter Stockholm.

NKS – pågående projekt

Fastighets- och servicenämnden har det övergripande ansvaret för projektavtalet mellan Region Stockholm och Swedish Hospital Partners AB. Nämnden har i sin tur, genom avtal, lagt ut det operativa ansvaret för projektavtalet gällande NKS på Locum. I syfte att fullfölja detta ansvar har Locum tillskapat två enheter; NKS Avtalsförvaltning och NKS Ekonomi.

Enligt uppgift har planen för NKS varit att inga kvarvarande pågående projekt skulle finnas per 2019-12-31. Revisionen har dock noterat att posten för pågående projekt i bokslutet för 2019 uppgår till cirka 970 mnkr.

Inom enheten NKS Ekonomi upparbetas pågående projekt vilka omfattar informations- och kommunikationsteknisk utrustning samt medicinskteknisk utrustning. Upparbetade pågående projekt består av utgifter kopplat till anskaffning av utrustning, utgifter för konsulter som bistått i projektet likväl som utgifter från Karolinska universitetssjukhuset avseende personal som deltar i projekten. NKS Ekonomi ska därefter sammanställa dessa investeringsutgifter.

I samband med att utrustningen förs över och tas i bruk faktureras Karolinska den totala investeringsutgiften så att sjukhuset kan aktivera dessa som en anläggningstillgång och påbörja avskrivningar. Fakturering av pågående projekt till Karolinska har dock inte utförts planenligt, dels till följd av att personalen vid NKS Ekonomi, enligt uppgift, inte hunnit med administrationen avseende detta, dels till följd av förseningar av de pågående investeringsprojekten.

Revisionen har granskat det resurspåslag som används vid aktivering av berörd anläggning. Resurspåslaget ska, enligt NKS Ekonomi, innefatta samtliga tillkommande utgifter som inte avser den direkta anskaffningen av en anläggning. Exempelvis betraktas konsultkostnader och vissa personalkostnader från Karolinska som en del av resurspåslaget. Resurspåslaget är inte direkt knutet till en specifik anläggning utan beräknas, i enlighet med tidigare fattat beslut, som ett schablonpåslag utifrån relationen mellan totala resurskostnader och totala kostnader. Resurspåslaget fördelas ut på samtliga anläggningar som ska aktiveras.

NKS ekonomi menar att fakturering från Karolinska baseras på faktisk nedlagd tid, men revisionen har inte kunnat bekräfta att så är fallet då Karolinska, enligt NKS Ekonomi, inte bifogar sådana underlag till sina fakturor med hänvisning till sekretesskäl. Enligt Rådet för kommunal redovisnings rekommendation[21] framgår att lönekostnader får tas upp som en del i en anläggningstillgång om den baseras på nedlagd tid och kan styrkas genom tidsredovisning. Vidare framgår att utgifter som avser provkörning och intrimning inte får ingå i anskaffningsutgiften.

Under granskningen har revisionen erhållit information om att ett antal anläggningar har tagits i bruk hos Karolinska universitetssjukhuset samtidigt som de redovisas som pågående projekt vid NKS Ekonomi. Orsaken till detta är enligt NKS Ekonomi att man inte hunnit fakturera Karolinska för dessa. Revisionen har efterfrågat en sammanställning över vilka anläggningar som har tagits i bruk och vid vilken tidpunkt. I granskningen av Karolinska har framkommit att sjukhuset har tagit emot och tagit utrustning i bruk under 2019 till ett värde av 670 mnkr (exkl. s.k. resurspåslag), men utan att sjukhuset erhållit fakturor från NKS Ekonomi för detta. Karolinska har gjort en schablonmässig avskrivning som motsvarar värdeminskningen av den utrustning som tagits i bruk.

Landstingsfastigheter Stockholm

Fastighets- och servicenämnden ansvarar för regionens vårdfastigheter som är samlade inom resultatenheten Landstingsfastigheter Stockholm. Det operativa ansvaret för Landstingsfastigheter Stockholm ligger sedan 1993, genom ett förvaltningsavtal på Locum.

Revisionen noterar, likt föregående år, att Landstingsfastigheter under året har driftsatt och aktiverat ett antal större investeringsprojekt avseende vårdfastigheter. Årets aktiveringar uppgår till 8 596 mnkr samtidigt som utrangeringar av befintliga fastigheter uppgår till 0 mkr. Även om årets aktiveringar främst utgörs av ny- och tillbyggnationer har vissa projekt bedrivits som avser befintliga fastigheter. Det saknas en kontinuerlig genomgång av anläggningsregistret i syfte att säkerställa registret är korrekt.

Bedömning

Revisionen bedömer att fastighets- och servicenämnden i större utsträckning behöver styra och kontrollera den projekt- och investeringsprocess som Locum hanterar för nämndens räkning. Processen bör bl.a. stärkas när det gäller hanteringen av investeringsprojekt kopplade till NKS, dels så att korrekta uppgifter ligger till grund för en korrekt fakturering av aktiveringsbara utgifter till Karolinska, dels att dessa utgifter faktureras kontinuerligt varefter de uppstår.

[21] RKR – Rekommendation nummer 4

Vidare bedömer revisionen att även om de äldre fastigheterna inom ramen för Landstingsfastigheter Stockholm redan är fullt avskrivna så bör anläggningsregistret kontinuerligt uppdateras för att möjliggöra uppföljningar och avstämningar av att registret är korrekt.

Revisionen har sedan tidigare ett par utestående rekommendationer inom området som har följts upp i anslutning till årets granskning. Rekommendationerna är ännu inte helt åtgärdade (se bilaga 1 och 2).

4.2.7 Avrapporterade granskningar i delrapport

Delar av årets granskning har tidigare avrapporterats i delrapport för nämnden. Där noterades mindre avvikelser, bland annat kring bokslutsprocessen, projektredovisning av investeringar och processen för leverantörsfakturor för NKS. Dessa bedömdes dock inte vara av sådan karaktär att de påverkade den samlade bedömningen av den interna styrningen och kontrollen vid nämndens fastighetsverksamhet.

4.2.8 Samlad bedömning av intern styrning och kontroll

Revisionen bedömer att nämndens interna styrning och kontroll inom fastighetsområdet inte är helt tillräcklig. Den kontroll som nämnden har över den verksamhet som Locum bedriver på nämndens uppdrag behöver stärkas. Detta för att säkerställa att nämndens ansvar lever upp till det långtgående ansvar som nämnden, enligt kommunallagen, har för att självständigt leda, styra och kontrollera det arbete som utförs på uppdrag av annan part. Vidare bedömer revisionen att nämnden för att undvika risken för framtida ogiltiga delegationsbeslut snarast bör verka för att det upprättas ett anställningsbevis för förvaltningschefen så att denne formellt är anställd av regionen och därmed ingår i regionens organisation.

Den interna styrningen och kontrollen avseende den verksamhet som bedrivs inom nämndens fastighetsverksamhet bedöms, utifrån genomförd granskning, sammantaget inte vara helt tillräcklig.

4.3 Räkenskaper

I detta avsnitt görs en bedömning av om nämndens redovisning inom fastighetsverksamheten är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning. Bedömningsmålen och bedömningskriterierna framgår av bilaga 4.

4.3.1 Identifierade avvikelser i bokslutet

Revisionen har identifierat att det finns ett antal poster som är felaktigt klassificerade inom balansräkningen. Det gäller skulder som förfaller inom tolv månader som redovisats som långfristiga skulder, där en korrekt redovisning hade varit att redovisa dessa som kortfristigad skuld.

Revisionen har även noterat ett periodiseringsfel som gäller den hyra gällande NKS som månatligen faktureras Karolinska universitetssjukhuset. För

2019 har debiterad hyra blivit för hög, vilket kommer att regleras under 2020.

4.3.2 Kostnadsföring av projektutgifter

I avsnitt 4.2.1 redogörs för hur nämnden har hanterat projektutgifter hänförliga till Nacka sjukhus, etapp 2, till följd av fullmäktiges beslut om att förskjuta investeringen framåt i tiden. Revisionen har erhållit motstridiga uppgifter om det projekteringsarbete uppgående till 42 mnkr som har lagts ned i projektet kan utgöra en tillgång i framtiden. Med hänvisning till redogörelsen i avsnitt 4.2.1 kan revisionen således inte uttala sig om hela eller delar av de nedlagda utgifterna på 42 mnkr borde ha belastat nämndens resultat för 2019 för resultatenheten Landstingsfastigheter Stockholm, eller om de i sin helhet är balansgilla.

4.3.3 Samlad bedömning av räkenskaper

Årsbokslutet för nämndens fastighetsverksamhet är i allt väsentligt upprättad enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning, god redovisningssed, regionens anvisningar och bedöms ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning.

Räkenskaperna avseende nämndens fastighetsverksamhet bedöms vara rättvisande.

5 Nämndens yttrande över delrapport 2019

Nämnden har 2020-01-30 lämnat yttrande över delrapporten för 2019. Fastighets- och servicenämnden konstaterar att revisorerna bedömer att ansvar och roller mellan Locum och FSN till vissa delar är otydliga. Risk finns bl.a. för att det ska uppstå intressekonflikt mellan uppdraget som ledamot i Locums styrelse och ledamot i fastighets- och servicenämnden. Fastighets- och servicenämnden ser emellertid inte att denna risk i praktiken kommer att uppstå.

Region Stockholm

Bilaga 1

Regionrevisorerna

Rekommendationer till nämnd/styrelse – År 2019

Region Stockholm

Fastighet och servicenämnden/Fastighetsverksamheten

Avtalsstyrning och uppföljning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29107 **Från rapport** 2015 Delrapport **Tidigare ID** 676	Fastighets- och servicenämnden bör skapa förutsättningar för en systematisk uppföljning och avtalsförvaltning för att säkerställa arbeten, tjänster och leveranser med den kvalitet som följer av OPS-avtalet.	✖	**ÅR 2019** Rekommendationen ersätts med rekommendation: • Fastighets- och servicenämnden behöver säkerställa att förvaltningen av projektavtalet för NKS genomförs och återrapporteras på ett sådant sätt att nämnden kan ta ansvaret för styrning, kontroll och uppföljning av avtalet. från revisionsrapport 12/2019,Avtalsförvaltning NKS – förutsättningar för uppföljning och kontroll av projektavtalet, RK 2019 - 0060
37577 **Från rapport** 2019 Årsrapport	Fastighets- och servicenämnden bör säkerställa att de lagkrav som ställs på nämnden dels avspeglas i avtalsvillkoren med Locum som utförare av fastighetsverksamheten, dels hur kraven ska följas upp och återrapporteras.	–	

Fastighetsförvaltning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29903 **Från rapport** 7/2017 Projektrapport	Regionstyrelsen bör tillsammans med fastighets- och servicenämnden säkerställa att signaler om fördyringar fångas upp i ett tidigt skede och att förnyade genomförandebeslut	●	**ÅR 2019** I och med beslut om de nya investeringsriktlinjerna och

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
Tidigare ID 1236	tas upp i fullmäktige i ett skede där det är möjligt att omprioritera eller omvärdera projektens genomförande.		anvisningarna för uppföljning av investeringar som en del i budgetuppföljningen i samband med tertial-, delår- och årsbokslut så bedöms rekommendationen som åtgärdad.
29130 **Från rapport** 8/2016 Projektrapport **Tidigare ID** 951	"Fastighets- och servicenämnden bör säkerställa att processen för lokalanpassningar är samordnad, transparent och tydlig för att undvika att projekt blir dyrare än budgeterat och att omtag måste ske."		**ÅR 2019** Utifrån de ändringar i form av justeringar och kompletteringar i det för området styrande dokumentet "Handbok byggprojektledning" med bilagor där det bl.a. har förtydligat hur arbetet med kostnadsstyrning, program- och projektändringar ska gå till så bedöms rekommendationen åtgärdad.
29194 **Från rapport** 7/2017 Projektrapport **Tidigare ID** 1234	"Fastighets- och servicenämnden bör säkerställa att det i stora och komplexa projekt som pågår i direkt närhet till boenden finns en tidsmässig och kostnadsmässig beredskap för överklaganden redan i planeringsskedet."		**ÅR 2019** Mot bakgrund av skrivningarna kring ekonomiska beslutsunderlag i de nya investeringsriktlinjerna nedan bedöms rekommendationen åtgärdad: .....Förslag till finansieringslösningar ska inkludera omfattning och ansvar samt finansiering av framtida drift- och kapitalkostnader. De totalekonomiska konsekvenserna ska alltid vägas samman med gjorda prioriteringar, antaganden avseende genomförbarhet och identifierade risker..... Ansvarig nämnd eller bolag bär ansvar för att det ekonomiska beslutsunderlaget är korrekt och har tagit höjd för risker, så att nämnden eller bolaget undviker oförutsedda kostnader, som annars kommer att belasta deras driftbudget. Samt: Region Stockholm ska ha en tydlig och noggrann intern styrning och kontroll vad gäller investeringar utifrån ekonomi, tid, omfattning, kvalité och avtal. Regler och riktlinjer ska efterföljas och den ekonomiska och finansiella rapporteringen ska vara tillförlitlig. Risker ska kontinuerligt identifieras, bedömas och förebyggas. Riskbedömning ska vara proaktiv och innehålla åtgärder för att föregripa risker. Projektdirektiv ska upprättas för att säkerställa att

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			investeringsprojekten genomförs effektivt och ändamålsenligt enligt regelverk och beslut.
36769 **Från rapport** 8/2019 Projektrapport	FSN bör bereda förslag på styrande principer inom fastighetsområdet för beslut i fullmäktige, antingen årligen som del i regionens budget eller i ett separat styrdokument.	–	
36770 **Från rapport** 8/2019 Projektrapport	FSN bör besluta om dokumenterade system och rutiner som stöd i nämndens styrning och uppföljning av den fastighetsverksamhet som Locum genomför på nämndens uppdrag.	–	
36771 **Från rapport** 8/2019 Projektrapport	FSN bör bereda förslag på en markanvisningspolicy för beslut i fullmäktige, för att säkerställa att markanvisningar sker på affärsmässig grund.	–	
36772 **Från rapport** 8/2019 Projektrapport	FSN bör se över och bereda förslag till reviderat förvaltningsavtal för godkännande i fullmäktige och tillsammans med regionstyrelsen säkerställa att innehållet i reglementet och i förvaltningsavtalet blir konsistenta och inte överlappande.	–	
36779 **Från rapport** 12/2019 Projektrapport	Fastighets- och servicenämnden behöver säkerställa att förvaltningen av projektavtalet för NKS genomförs och återrapporteras på ett sådant sätt att nämnden kan ta ansvaret för styrning, kontroll och uppföljning av avtalet.	–	
36780 **Från rapport** 12/2019 Projektrapport	Fastighets- och servicenämnden bör, som ansvarig för överenskommelsen om dispositionsrätt till och ersättning för NKS, exempelvis i den första utvärderingen under 2020, se över fördelningen av kostnadsansvaret för avtalsförvaltningen.	–	

Intern kontroll

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29459 **Från rapport** 2019 Delrapport **Tidigare ID** 1528	Fastighets- och servicenämnden bör grunda sitt beslut om intern kontrollplan för fastighetsverksamheten för 2020 på en dokumenterad risk- och väsentlighetsanalys.	–	

Investeringar

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29898 **Från rapport** 2017 Årsrapport **Tidigare ID** 1160	Fastighets- och servicenämnden bör stärka den interna kontrollen av redovisningen av pågående projekt i LFS.	●	**Delår 2019** Utifrån den uppföljande granskningen av Locums hantering av pågående investeringsprojekt inom LFS är den övergripande bedömningen att den interna kontrollen inte är tillräcklig rörande investeringsprocessen.

Miljö

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
32322 **Från rapport** 7/2019 Projektrapport	Fastighets- och servicenämnden bör reglera hur nämnden som beställare av fastighetsverksamheten ska säkerställa och följa upp att Locum som utförare i byggprojekt utgår ifrån fullmäktiges krav på miljö- och klimatarbete.	–	

Personal

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
37576 **Från rapport**	Fastighets- och servicenämnden bör snarast verka för att anställningsförhållandet för förvaltningschefen för	–	

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
2019 Årsrapport	fastighetsverksamheten formaliseras så att denne är anställd av regionen.		

Strategisk styrning och organisation

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29455 **Från rapport** 2019 Delrapport **Tidigare ID** 1535	"Fastighets- och servicenämnden bör revidera "instruktion för fastighetsomställningsberedningen" så att: - den överensstämmer med nämndens ansvarsområden enligt reglementet - personkretsen som får närvara vid sammanträde förtydligas och att det framgår att syftet med närvaron är att lämna upplysning - beredningens sammansättning och mandattid framgår"	–	

BEDÖMNINGSMÅL OCH BEDÖMNINGS-KRITERIER 2019

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden/styrelsen har uppnått fullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Verksamhetens resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra.

Bedömningsmål:

1. Nämnden/styrelsen har uppnått fullmäktiges resultatkrav och övriga ekonomiska mål.

2. Nämnden/styrelsen har uppnått fullmäktiges mål för verksamheten och genomfört tilldelade uppdrag.

3. Nämndens/styrelsens verksamhet har bedrivits i enlighet med för verksamheten gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Bedömningskriterier:

Tillfredsställande
Bedömningsmålen bedöms i allt väsentligt vara uppfyllda. Avvikelser kan förekomma.

Inte helt tillfredsställande
Bedömningsmålen bedöms delvis vara uppfyllda. Det finns större och/eller flera avvikelser.

Otillfredsställande
Bedömningsmålen bedöms inte vara uppfyllda. Det finns allvarliga avvikelser som måste åtgärdas snarast.
Kommentar: Avvikelserna är så stora att frågan om anmärkning eller avstyrkt ansvarsfrihet bör prövas.

Intern styrning och kontroll

Nämnden/styrelsen ansvarar för att det finns en intern styrning och kontroll som med rimlig grad av säkerhet leder till måluppfyllelse, effektiv verksamhet och regelefterlevnad.

Bedömningsmål:

1. Nämnden/styrelsen har fastställt en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter.

2. Nämnden/styrelsen har i budget/verksamhetsplan fastställt ekonomiska och verksamhetsmässiga mål i linje med fullmäktiges mål och övriga uppdrag. Målen är mätbara/uppföljningsbara.

3. Nämnden/styrelsen har riktlinjer och rutiner för väsentliga områden för att säkerställa att verksamhetens uppdrag och mål uppnås samt att lagar, föreskrifter m.m. följs.

4. Nämnden/styrelsen har genomfört en riskanalys som identifierar, värderar och prioriterar väsentliga risker. Nämnden/ styrelsen har i en internkontrollplan fastställt vilka åtgärder/ kontroller som ska hantera prioriterade risker.

5. Nämnden/styrelsen följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi och verksamhet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.

6. Nämnden/styrelsen har ett informations- och kommunikationssystem som stödjer styrning, kontroll och uppföljning av verksamheten.

7. Nämndens/styrelsens rapportering ger en rättvisande och tillförlitlig information om ekonomi och verksamhet.

Bedömningskriterier

Tillräcklig
Bedömningsmålen bedöms i allt väsentligt vara uppfyllda. Avvikelser kan förekomma.

Inte helt tillräcklig
Bedömningsmålen bedöms delvis vara uppfyllda. Det finns större och/eller flera avvikelser.

Otillräcklig

Bedömningsmålen bedöms inte vara uppfyllda. Det finns allvarliga avvikelser som måste åtgärdas snarast.
Kommentar: Avvikelserna är så stora att frågan om anmärkning eller avstyrkt ansvarsfrihet bör prövas.

Räkenskaper

Nämndens/styrelsens redovisning är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning och kan ligga till grund för styrning, ledning, uppföljning och kontroll av den verksamhet som bedrivs.

Bedömningsmål:

1. Nämndens/styrelsens räkenskaper är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed samt landstingets regler och anvisningar.

2. Nämndens/styrelsens delårsrapport och årsbokslut/årsredovisning ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

Bedömningskriterier:

Rättvisande
Räkenskaperna uppfyller i allt väsentligt bedömningsmålen. Avvikelser kan förekomma. Eventuella värderings-, klassificerings- och/eller upplysningsfel är inte av sådan karaktär att de väsentligen påverkar bilden av nämndens/styrelsens resultat och ställning.

Inte rättvisande
Räkenskaperna innehåller allvarliga avvikelser i förhållande till bedömningsmålen.
Kommentar: Avvikelserna är så stora att frågan om anmärkning eller avstyrkt ansvarsfrihet bör prövas.

Fastighetsverksamheten genom Locum AB
Handläggare

TJÄNSTEUTLÅTANDE

2020-01-30

FSN dnr 2019-0266

LOC nr 2020-0031

Klass: K1

Fastighets- och servicenämnden

Anmälan och yttrande över regionsrevisorernas delrapport 2019

Ärendebeskrivning

Regionrevisorerna har överlämnat delrapport 2019 för Fastighets- och servicenämnden. Fastighets- och servicenämnden har beretts möjlighet att yttra sig över rapporten senast den 31 januari 2020.

I delrapporten prövas om verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande samt om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig. Delrapporten avser perioden 1 januari – 31 augusti 2019.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefernas tjänsteutlåtande.
Regionrevisorernas delrapport 2019 för Fastighets- och servicenämnden.

Förslag till beslut

Fastighets- och servicenämnden föreslås fatta följande beslut:

Fastighets- och servicenämnden fattar beslut att avge yttrande över regionsrevisorernas delrapport 2019

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Regionrevisorerna har granskat delårsbokslutet för fastighets- och servicenämnden. Granskningen avser både fastighets- och serviceförvaltningen. Revisionen bedömer nämndens ekonomiska prognoser i allt väsentligt som rimliga. Beträffande bedömning av intern kontroll påpekar revisorerna att det finns en otydlighet i ansvaret och roller mellan Locum AB och fastighets- och servicenämnden, FSN. Avseende räkenskaperna har det inte framkommit något som ger anledning att anse att delårsrapporten inte är upprättat i enlighet med god redovisningssed.

Fastighetsverksamheten genom Locum AB
Handläggare

TJÄNSTEUTLÅTANDE

2020-01-30

FSN dnr 2019-0266

LOC nr 2020-0031

Klass: K1

Fastighets- och servicenämnden

Bakgrund
Fullmäktige beslutade den 20 november 2018 om en ny politisk organisation för Region Stockholm från och med den 1 januari 2019. I den nya organisationen ingår bland annat fastighets- och servicenämnden (FSN).

Nämnden ansvarar för att långsiktigt utveckla regionens fastighetsbestånd genom avtalen om fastighetsförvaltning mellan Locum AB och Stockholms läns landsting från 1993 och 2001 . Nämnden ansvarar även, genom avtal med Locum AB, för regionens fastighetsstrategiska frågor och för dess fastighetsbestånd med undantag för trafikorganisationens fastigheter och anläggningar. Nämnden ska dessutom ansvara för projektavtalet mellan Stockholms läns landsting och Swedish Hospital Partners AB avseende Nya Karolinska Solna (NKS).

Nämnden ska även tillhandahålla IT- och servicetjänster mot ersättning i enlighet med beställningar från regionens nämnder och bolagsstyrelser. Nämnden fullgör Region Stockholms uppgifter som huvudman inom regionens offentliga skolväsende enligt skollagen (2010:800).
Nämnden har två förvaltningar, fastighets- respektive serviceförvaltningen.

Nämndens ansvar inom serviceområdet sköts av serviceförvaltningen. Serviceförvaltningen har till största delen byggts upp genom att ansvarsområden och personal har flyttats över från regionledningskontoret till förvaltningen.

Revisorernas delårsgranskning är en delrapportering inför den slutliga avrapportering och bedömningen utifrån årets granskning i mars/april 2020. Granskningen sammanfattas i regionsrevisorernas delrapport 2019 för fastighets- och servicenämnden.

Överväganden
Fastighets- och servicenämnden konstaterar att revisorerna bedömer att ansvar och roller mellan Locum och FSN till vissa delar är otydliga. Risk finns bl.a. för att det ska uppstå intressekonflikt mellan uppdraget som ledamot i Locum AB:s styrelse och ledamot i fastighets- och servicenämnden. Fastighets- och servicenämnden ser emellertid inte att denna risk i praktiken kommer att uppstå.

Revisionen påpekar att fastighets- och servicenämnden bör revidera *delegationsordning för fastighets- och servicenämnden och instruktion för fastighetsomställningsberedningen* så att

- den överensstämmer med nämndens ansvarsområden enligt reglementet
- personkretsen som får närvara vid sammanträde förtydligas och att det framgår att syftet med närvaron är att lämna upplysning.
- beslutsrätt inte kan uppfattas ha delegerats till ordföranden
- beredningens sammansättning och mandattid framgår.

Fastighets- och servicenämnden kommer under 2020 se över dessa dokument och vidta erforderliga åtgärder.

Serviceförvaltningen

Serviceförvaltningen nyetablerades under 2019 och befinner sig i ett uppbyggnadsskede, vilket också revisorerna konstaterar. Uppbyggnaden och utvecklingen av serviceverksamheten sker successivt och fortsätter under kommande år. Fastighets- och servicenämnden har mot denna bakgrund inget i övrigt att tillägga gällande revisorernas iakttagelser.

Fastighetsförvaltningen

I huvudsak är rekommendationerna riktade mot hanteringen av NKS. Bl.a. påpekas att avtal mellan Locum AB och FSN avseende debitering saknas. På Locums styrelsemöte den 12 december 2019 beslutades att komplettera § 4 i ”Avtal avseende genomförande av fastighetsverksamheten” mellan Locum och FSN. § 4 innehåller nu en skrivning innebärande att Locum har rätt att debitera FNS för avtalshanteringen. Fastighets- och servicenämnden anser därmed att rekommendationen är åtgärdad.

Rekommendationerna som avser förfallna leverantörsfakturor samt avsaknad av attestinstruktion för NKS är åtgärdade.

Rekommendationen avseende rutin för implementering inventering av pågående projekt på NKS skall riktas till Karolinska Universitetssjukhuset eftersom FSN inte initierar några projekt.

Miljökonsekvenser
Beslutet medför ingen tillkommande miljökonsekvens.

Fastighetsverksamheten genom Locum AB
Handläggare

TJÄNSTEUTLÅTANDE

2020-01-30

FSN dnr 2019-0266

LOC nr 2020-0031

Klass: K1

Fastighets- och servicenämnden

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser.

.....	.....
Anette Henriksson	Ola Fagerstedt
Förvaltningschef	Förvaltningschef

Beslutsexpediering:
Akt

Vad gör regionrevisorerna?

Regionrevisorerna granskar den verksamhet som bedrivs av regionens nämnder och bolagsstyrelser. Revisionsuppdraget är det största inom kommunal verksamhet.

Att vara revisor är ett förtroendeuppdrag vars syfte är att med oberoende, saklighet och integritet främja, granska och bedöma verksamheten. Den övergripande uppgiften för revisorerna är att granska hur nämnder och styrelser tar sitt ansvar. De förtroendevalda revisorerna är fullmäktiges och ytterst medborgarnas instrument för den demokratiska kontrollen. De har därmed en viktig funktion i den lokala självstyrelsen.

Ledamöter i nämnder och styrelser ansvarar inför fullmäktige för hur de själva, anställda och uppdragstagare genomför verksamheten. I ansvaret ingår att genomföra en ändamålsenlig verksamhet utifrån fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten, på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt och med en tillräcklig intern kontroll samt att upprätta rättvisande räkenskaper.

I årsrapporter för nämnder och styrelser sammanfattar revisionskontoret den granskning som genomförts under det gångna året. Verksamhetsrevisionen redovisas löpande i projektrapporter. Publikationerna finns på www.sll.se. Det går även att prenumerera på regionrevisorernas nyhetsbrev genom att anmäla intresse via e-postmeddelande till regionrevisorerna.rev@sll.se.

Region Stockholm

Postadress: Box 22230, 104 22 Stockholm
Besöksadress: Hantverkargatan 25 b (T-bana Rådhuset)
Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se
Hemsida: www.sll.se
Org.nr: 232100-0016

Regionrevisorerna
Revisorsgrupp III

2020-03-31

Diarienummer
RK 2019-0048

Regionfullmäktige i Region Stockholm

Revisionsberättelse för fastighets- och servicenämnden år 2019

Vi av fullmäktige utsedda revisorer har granskat fastighets- och servicenämndens verksamhet och ekonomiska redovisning för år 2019.

Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Den ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och att återredovisning sker till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och förskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och revisionsreglementet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning och har gett det resultat som redovisas revisionskontorets Årsrapport 2019 för fastighets- och servicenämnden. Vi bifogar en redogörelse för resultatet av granskningen.

Vi bedömer att fastighets- och servicenämndens behöver stärka den interna styrningen och kontrollen över den fastighetsverksamhet som Locum bedriver på nämndens uppdrag. Detta för att säkerställa att nämnden lever upp till det långtgående ansvar som nämnden, enligt kommunallagen, har för att självständigt leda styra och kontrollera det arbete som utförs på uppdrag av annan part. Nämnden bör även hantera frågan om anställningsförhållanden inom fastighetsverksamheten för att minska risken för ogiltiga delegationsbeslut.

Vi bedömer sammantaget att fastighets- och servicenämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att nämndens interna styrning och kontroll inte varit helt tillräcklig. Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för nämnden samt dess enskilda ledamöter.

Stockholm 2020-03-31

Anders Lönn

Michael Stjernström

Anders Ödmark

Björn Jansson

Gustav Olofsson

Inger Linge

Jan Holgersson

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

Regionrevisorerna
Revisorsgrupp III

2020-03-31

Diarienummer
RK 2019-0048

Regionfullmäktige i Region Stockholm

Revisionsberättelse för fastighets- och servicenämnden år 2019

Vi av fullmäktige utsedda revisorer har granskat fastighets- och servicenämndens verksamhet och ekonomiska redovisning för år 2019.

Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Den ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och att återredovisning sker till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och förskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och revisionsreglementet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning och har gett det resultat som redovisas revisionskontorets Årsrapport 2019 för fastighets- och servicenämnden. Vi bifogar en redogörelse för resultatet av granskningen.

Vi bedömer att fastighets- och servicenämndens behöver stärka den interna styrningen och kontrollen över den fastighetsverksamhet som Locum bedriver på nämndens uppdrag. Detta för att säkerställa att nämnden lever upp till det långtgående ansvar som nämnden, enligt kommunallagen, har för att självständigt leda styra och kontrollera det arbete som utförs på uppdrag av annan part. Nämnden bör även hantera frågan om anställningsförhållanden inom fastighetsverksamheten för att minska risken för ogiltiga delegationsbeslut.

Vi bedömer sammantaget att fastighets- och servicenämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att nämndens interna styrning och kontroll inte varit helt tillräcklig. Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för nämnden samt dess enskilda ledamöter.

Stockholm 2020-03-31

Anders Lönn

Michael Stjernström

Anders Ödmark

Björn Jansson

Gustav Olofsson

Inger Linge

Jan Holgersson

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

Regionrevisorerna
Revisorsgrupp III

2020-03-31

Diarienummer
RK 2019-0048

Regionfullmäktige i Region Stockholm

Revisionsberättelse för fastighets- och servicenämnden år 2019

Vi av fullmäktige utsedda revisorer har granskat fastighets- och servicenämndens verksamhet och ekonomiska redovisning för år 2019.

Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Den ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och att återredovisning sker till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och förskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och revisionsreglementet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning och har gett det resultat som redovisas revisionskontorets Årsrapport 2019 för fastighets- och servicenämnden. Vi bifogar en redogörelse för resultatet av granskningen.

Vi bedömer att fastighets- och servicenämndens behöver stärka den interna styrningen och kontrollen över den fastighetsverksamhet som Locum bedriver på nämndens uppdrag. Detta för att säkerställa att nämnden lever upp till det långtgående ansvar som nämnden, enligt kommunallagen, har för att självständigt leda styra och kontrollera det arbete som utförs på uppdrag av annan part. Nämnden bör även hantera frågan om anställningsförhållanden inom fastighetsverksamheten för att minska risken för ogiltiga delegationsbeslut.

Vi bedömer sammantaget att fastighets- och servicenämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att nämndens interna styrning och kontroll inte varit helt tillräcklig. Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för nämnden samt dess enskilda ledamöter.

Stockholm 2020-03-31

Anders Lönn

Michael Stjernström

Anders Ödmark

Björn Jansson

Gustav Olofsson

Inger Linge

Jan Holgersson

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

Region Stockholm

Regionrevisorerna
Revisorsgrupp III

2020-03-31

Diarienummer
RK 2019-0048

Regionfullmäktige i Region Stockholm

Revisionsberättelse för fastighets- och servicenämnden år 2019

Vi av fullmäktige utsedda revisorer har granskat fastighets- och servicenämndens verksamhet och ekonomiska redovisning för år 2019.

Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Den ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och att återredovisning sker till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och förskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och revisionsreglementet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning och har gett det resultat som redovisas revisionskontorets Årsrapport 2019 för fastighets- och servicenämnden. Vi bifogar en redogörelse för resultatet av granskningen.

Vi bedömer att fastighets- och servicenämndens behöver stärka den interna styrningen och kontrollen över den fastighetsverksamhet som Locum bedriver på nämndens uppdrag. Detta för att säkerställa att nämnden lever upp till det långtgående ansvar som nämnden, enligt kommunallagen, har för att självständigt leda styra och kontrollera det arbete som utförs på uppdrag av annan part. Nämnden bör även hantera frågan om anställningsförhållanden inom fastighetsverksamheten för att minska risken för ogiltiga delegationsbeslut.

Vi bedömer sammantaget att fastighets- och servicenämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att nämndens interna styrning och kontroll inte varit helt tillräcklig. Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för nämnden samt dess enskilda ledamöter.

Stockholm 2020-03-31

Anders Lönn

Michael Stjernström

Anders Ödmark

Björn Jansson

Gustav Olofsson

Inger Linge

Jan Holgersson

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

Regionrevisorerna
Revisorsgrupp III

2020-03-31

Diarienummer
RK 2019-0048

Regionfullmäktige i Region Stockholm

Revisionsberättelse för fastighets- och servicenämnden år 2019

Vi av fullmäktige utsedda revisorer har granskat fastighets- och servicenämndens verksamhet och ekonomiska redovisning för år 2019.

Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Den ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och att återredovisning sker till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och förskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och revisionsreglementet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning och har gett det resultat som redovisas revisionskontorets Årsrapport 2019 för fastighets- och servicenämnden. Vi bifogar en redogörelse för resultatet av granskningen.

Vi bedömer att fastighets- och servicenämndens behöver stärka den interna styrningen och kontrollen över den fastighetsverksamhet som Locum bedriver på nämndens uppdrag. Detta för att säkerställa att nämnden lever upp till det långtgående ansvar som nämnden, enligt kommunallagen, har för att självständigt leda styra och kontrollera det arbete som utförs på uppdrag av annan part. Nämnden bör även hantera frågan om anställningsförhållanden inom fastighetsverksamheten för att minska risken för ogiltiga delegationsbeslut.

Vi bedömer sammantaget att fastighets- och servicenämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att nämndens interna styrning och kontroll inte varit helt tillräcklig. Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för nämnden samt dess enskilda ledamöter.

Stockholm 2020-03-31

Anders Lönn

Michael Stjernström

Anders Ödmark

Björn Jansson

Gustav Olofsson

Inger Linge

Jan Holgersson

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

Regionrevisorerna
Revisorsgrupp III

2020-03-31

Diarienummer
RK 2019-0048

Regionfullmäktige i Region Stockholm

Revisionsberättelse för fastighets- och servicenämnden år 2019

Vi av fullmäktige utsedda revisorer har granskat fastighets- och servicenämndens verksamhet och ekonomiska redovisning för år 2019.

Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Den ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och att återredovisning sker till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och förskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och revisionsreglementet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning och har gett det resultat som redovisas revisionskontorets Årsrapport 2019 för fastighets- och servicenämnden. Vi bifogar en redogörelse för resultatet av granskningen.

Vi bedömer att fastighets- och servicenämndens behöver stärka den interna styrningen och kontrollen över den fastighetsverksamhet som Locum bedriver på nämndens uppdrag. Detta för att säkerställa att nämnden lever upp till det långtgående ansvar som nämnden, enligt kommunallagen, har för att självständigt leda styra och kontrollera det arbete som utförs på uppdrag av annan part. Nämnden bör även hantera frågan om anställningsförhållanden inom fastighetsverksamheten för att minska risken för ogiltiga delegationsbeslut.

Vi bedömer sammantaget att fastighets- och servicenämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att nämndens interna styrning och kontroll inte varit helt tillräcklig. Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för nämnden samt dess enskilda ledamöter.

Stockholm 2020-03-31

Anders Lönn

Michael Stjernström

Anders Ödmark

Björn Jansson

Gustav Olofsson

Inger Linge

Jan Holgersson

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se